

Ikaalinen-Hämeenkyrö

Konikallion tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreittien
arkeologinen täydennysinventointi
2024

Alina Korte

Maanala Oy

Sisällysluettelo

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Johdanto	4
1.1. Tausta ja tutkimustehtävä	4
1.2. Menetelmät	4
2. Taustatutkimus	7
2.1. Tutkimushistoria ja tunnetut kohteet	7
2.2. Ryssälevo	8
3. Maastohavainnot	12
5. Ryssälevo	17
6. Tunnettujen kohteiden tarkastus	19
6.1. Rajala	19
6.1. Rajalantontti 2	21
7. Yhteenveto	25
8. Lähteet	26

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Ikaalinen-Hämeenkyrö, Konikallion tuulivoimalan hankealue

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen inventointi

Tavoite: selvittää sijaitseeko tutkimusalueella muinaisjäännöksiä

Tutkimuslupa: –

Kenttätyöaika: 5.8.2024

Tutkijat: FM Alina Korte, Maanala Oy

Tilaaja: Ilmatar Energy Oy

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: Inventointi, Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu 2022

Koordinaatit alueen keskeltä: N 6847678 E 83610

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: -

Tulos: Inventoinnissa ei tehty arkeologiseen kulttuuriperintöön viittaavia havaintoja tuulivoimaloiden paikoilta. Lisäksi tarkastettiin Ryssälevo- niminen paikka hankealueella voimala 10:n läheisyydessä, sekä voimajohtolinja B:n reitillä sijaitsevat muinaisjäännösrekisterin kohteet *Rajalantontti* ja *Rajalantontti 2*. Ryssälevosta ei löydetty merkkejä arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. *Rajalantontti 2* kohteesta ei tehty havaintoja, joten sitä ehdotetaan poistettavaksi kohteeksi. *Rajala-* nimisen torpan (Rajalantontti) paikalta havaittiin kivijalkaa ja muita rakenteen jäänteitä.

Kuva. 1. Tutkimusalueen sijainti merkittynä punaisella pisteellä. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Raportin karttakoordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-järjestelmässä (korkeus N2000).

Kaikki valokuvat ja kartat: Alina Korte, Maanala Oy. Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Kansikuva: Voimala numero 4:n paikka Sepänsaarella, kuva luoteeseen. Kuva Alina Korte, Maanala Oy.

1. Johdanto

1.1. Tausta ja tutkimustehtävä

Pirkanmaan maakuntaan, Ikaalisten ja Hämeenkyrön raja-alueelle, Konikallion eteläpuolisille nevoille on suunnitteilla tuulivoimavoi-mahanke. Hankealue sijaitsee noin 10 km Ikaalisten keskustasta lounaaseen ja noin 12 km Hämeenkyrön keskustaajamasta luoteeseen (kuva 2).

Hankealueen pinta-ala on noin 14 km². Tuulivoimapuisto kattaa vaihtoehtoisesti joko 15 tai 11 tuulivoimalaa. Ilmatar Energy Oy tilasi inventoinnin Maanala Oy:ltä 10.7.2024.

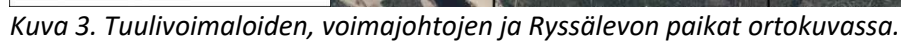
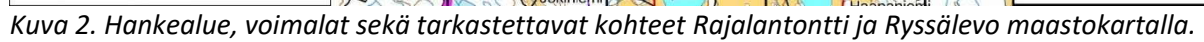
Pirkanmaan alueellinen vastuumuseo on antanut tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta lausunnon 22.04.2024 (diar: 188/2024). Lausunnossa museo on edellyttänyt Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelun vuonna 2022 alueella tekemän raportin täydentämistä uudella inventoinnilla, sillä neljän tuulivoimalan paikka on muuttunut ja siten inventoimatta. Lisäksi vuoden 2022 raporttiin myöhemmin lisätyt kohteet Rajalantontti ja Rajalantontti 2 ovat tarkastamatta. Pirkanmaan maakuntamuseo on lausunnoissaan (diar: 198/2024 & 366/2024) edellyttänyt myös inventointeja kaavaluonnoksissa varatuille energiantuotanto- ja maa-aineksenottoalueille.

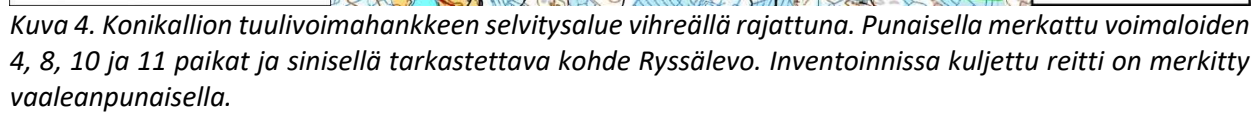
Maakuntamuseolle on myös vuonna 2024 ilmoitettu voimala 10 läheisyydessä sijaitsevasta Ryssälevo-nimisestä paikasta, johon liittyy tarinoita ja perimätietoa sen käytöstä isovihan aikaisena (1710) pakopaikkana. Inventoinnissa edellytettiin myös kyseisen kohteen tarkastamista.

1.2. Menetelmät

Ennen maastotyötä tehtiin kattava taustatutkimus, jonka yhteydessä tarkastettiin hankealueen vanha kartta-aineisto: isojakokartat, se-naatin kartat, pitäjänkartat ja vanhat peruskartat. Lisäksi tutkittiin Maanmittauslaitoksen 0,5 pistettä / m² -tarkkuuden Lidar -aineistosta laaditut, aluetta kuvaavat vinovalovarjosteet, Geologian tutkimuskeskuksen 1:20 000-mittakaavan maaperäkartat sekä Maanmittauslaitoksen vanhat ilmakuvat alueelta. Lisäksi tarkastettiin alueen rajalla sijaitsevat ennestään tunnetut muinaisjäännökset.

Maastotyössä käytettiin normaaleja arkeologisia inventointimenetelmiä: silmänvaraista havainnointia, maanäytekairausta käsikairalla ja lapiolla tehtäviä koepistoja. Löydetyt kohteet dokumentoitiin sanallisesti ja valokuvaamalla ja niistä otettiin paikkatiedot Garmin Montana 700 GPS-laitteella. Maastotyön teki 5.8.2024 arkeologi FM Alina Korte havainnoinnin kannalta hyvissä olosuhteissa.

Kuva 4. Konikallion tuulivoimahankkeen selvitysalue vihreällä rajattuna. Punaisella merkattu voimaloiden 4, 8, 10 ja 11 paikat ja sinisellä tarkastettava kohde Ryssälevo. Inventoinnissa kuljettu reitti on merkitty vaaleanpunaisella.

2. Taustatutkimus

2.1. Tutkimushistoria ja tunnetut kohteet

Vuonna 2022 Keski-Pohjanmaan Arkeologia-Palvelun suorittamassa inventoinnissa Koni-kallion alueelta ei löydetty uusia arkeologisia kohteita. Viisi uutta kohdetta löydettiin kuitenkin hankealuetta reunustavilta mailta, suunniteltujen voimajohtoreittien varsilta. Löydetty kohteet ovat tervahautoja ja vanhoja rajamerkkejä. Voimajohtolinja A:n reitin kohteet sijaitsevat noin kilometrin hankealueen pohjoisrajasta luoteeseen. Voimajohtolinja B:n alueelta tai sen läheisyydestä tunnetaan ennestään seitsemän muinaisjäännöstä, noin 0,5 km hankealueen luoteispuolella.

Vanhoilla kartoilla tuulivoimalan hankealue on metsäisää kalliota ja suoaluetta. Alueella on muutamia niittyjä esimerkiksi isojakokartassa vuodelta 1787 (*Karttalehti KA: A19:34/1–6 Vatula*). Vuoden 1930 pitäjänkartassa (*Karttalehti V:4–12. Jämijärvi-Ikaalinen-Suodenniemi-Kankaanpää*) hankealue on kosteaa nevaa ja metsää, alueen luoteisreunalla on kartassa pieni Kirkkojärvi. Vuoden 1940 taloudellisella kartalla ja vuoden 1972 topografisella kartalla hankealue on lähes kokonaan nevaa, muutamia pelto ja niitypalstoja ja pienikokoisia järviä lukuun ottamatta.

Inventoinnissa tarkastettavien voimaloiden paikat ovat metsää ja neva-aluetta jokaisessa kartassa, eikä niiden välittömässä läheisyydessä ole nähtävissä asutusta.

Ikaalisten kappeliseurakunta perustettiin Turun hiippakunnassa vuonna 1641 (Vappula 1999:9). Hämeenkyrön seurakunnan jaon ja Ikaalisten kirkkoherrakunnan perustamisen 17.7.1641 on vahvistanut Kuningatar Kristiinan holhoojahallitus (Vappula 1999:13). Tällöin kappeliin kuului 137 taloa, joista kaksi oli autiona. Emäseurakuntaan kuuluivat Kyrösjärven koillispuolelle jäävät kylät (Vappula 1999:13).

Kirkkopitäjän rajat lounais- ja länsipuolella Ikaalista vaihtelivat vuosien 1600–1700 aikana, mutta yleisesti rajat kulkivat vakiintuneiden kylien nautinta-alueiden mukaan ja emäpitäjän puoleisella rajalla vakiintuneiden maa-alueiden rajojen mukaan (Vappula 1999:13).

Ikaalisissa väkimäärä lisääntyi etenkin 1700-luvun jälkipuoliskolla ja asutus levisi laajemmalle pitäjän alueelle (Markkola 2006: 17). Vuonna 1805 pitäjässä oli yli 9400 asukasta (Markkola 2006:55).

Kaskiviljely säilytti vahvan asemansa Ikaalisissa pitkälle 1800-luvulle, sillä valtion viranomaiset tekivät Ikaalisten ja sitä ympäröivien pohjoisten naapuripitäjien kohdalla kompromissin; talonpojat Ikaalisissa ja ympäröivissä pitäjissä saivat harjoittaa kaskeamista, sillä sen katsottiin tuovan merkittävän osan heidän leivästään (Markkola 2006:35).

Ikaalisissa noudatettiin sarkajakoa, kuten muuallakin Länsi-Suomen peltoviljelyalueella (Vappula 1999:76). Pellot ympäröivät kylien taloja, jotka olivat omalla yhteisellä kylätontillaan (:76). Kylien eränkäyntimaat sijaitsivat kaukana kylistä, ja maita käytettiin niin niittymaina kuin perinteiseen eränkäyntiin (Vappula 1999:76).

Maakirjoissa mainitaan 1690-luvulla Ikaalisissa olleen vain kaksi autiotaloa (Vappula 1999:28). Kuitenkin osa 1640-luvulla maakirjoissa autioiksi luetelluista taloista olivat asuttuja, mutta eivät pystyneet maksamaan verojaan (Vappula 1999:28).

Maakirjoissa mainittiin myös mahdolliset täysin hylätyt tai ikimuistoiset autiotalot, jollainen esimerkiksi tutkimusalueen luoteispuolella oleva Vehuvarpee oli (Vappula 1999:28).

Pahin talojen autioitumiskausi sattui Ikaalisissa 1600-luvun lopun katovuosiin ja niiden

jälkeiseen aikaan, jolloin kokonaisia kyliä autioitui (Vappula 1999:28). Vehuvarpeen uudistalon kerrotaan asutetun jo 1552, mutta sen jääneen autioksi 1597 nuijasodan aikana. Talo asutettiin uudelleen vasta 1670 (Vappula 1999:31).

Talon ollessa autiona sen paikalle oli kasvanut metsää, ja raivaustyö aloitettiin alusta vuonna 1670. Taloa kutsutaan uudistaloksi, vaikka kyse olikin uudelleen asuttamisesta (Vappula 1999:31).

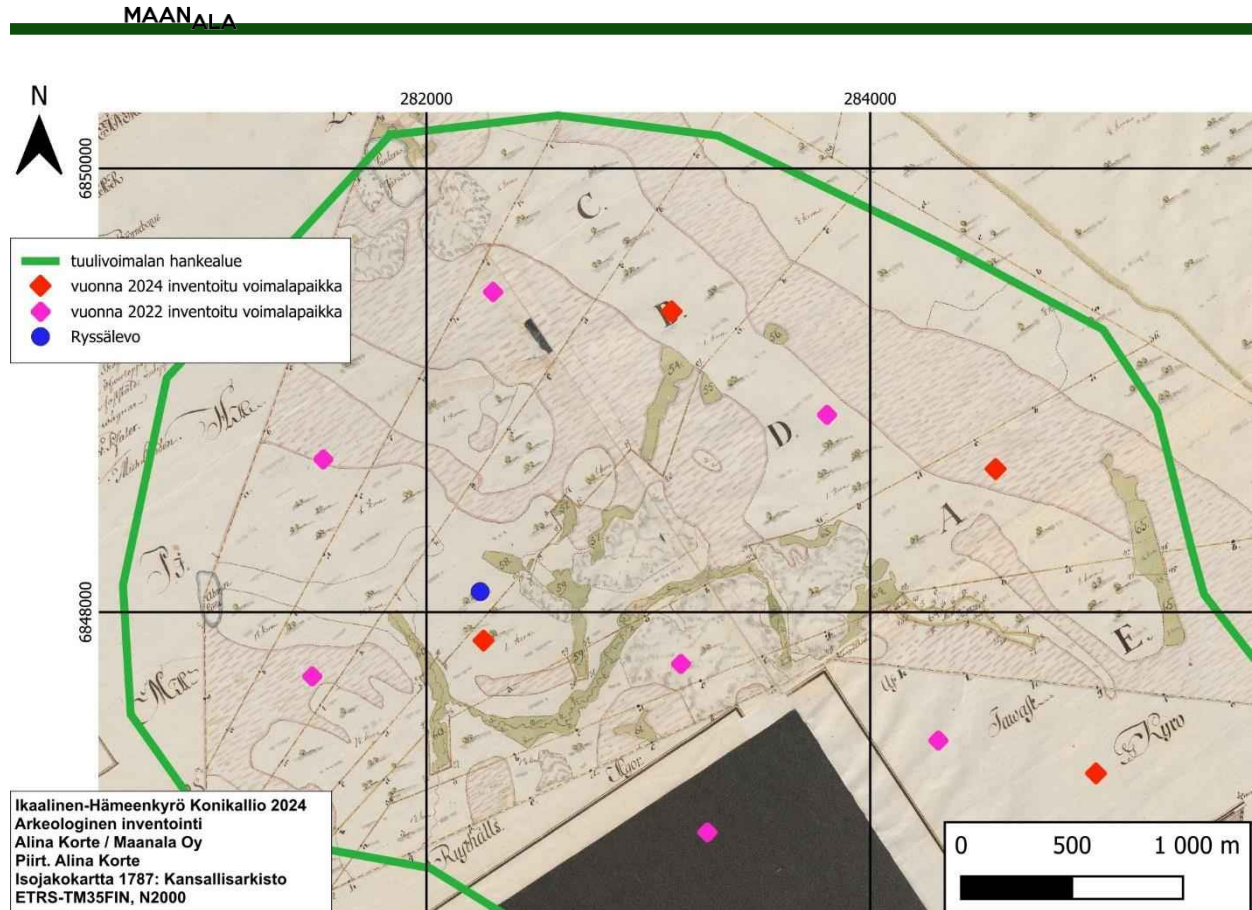
Vuodesta 1749 Vehuvarpeessa toimi kestikievari, joka oli osa Kangastien ja Pohjanmaan talvitien varrella olevien kestikievareiden reitistöä (Markkola 2006:64).

2.2 Ryssälevo

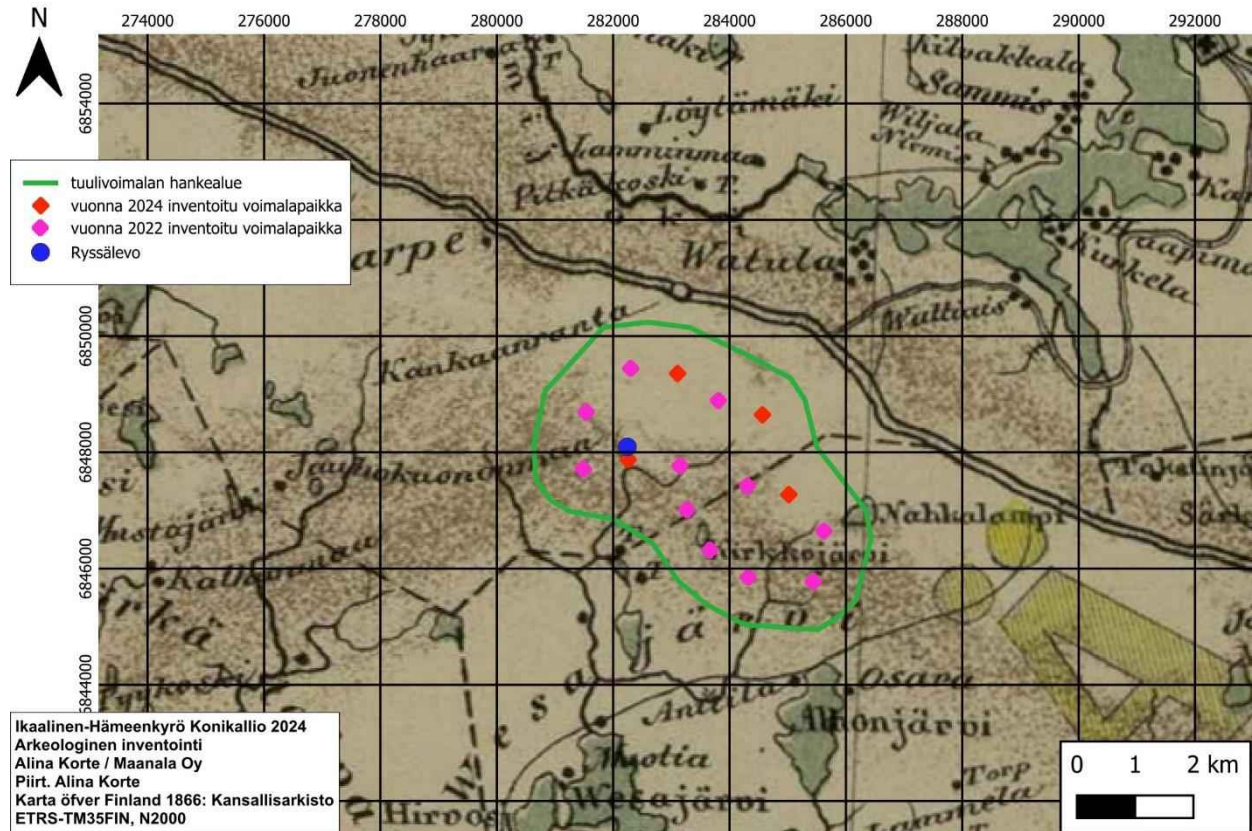
Pirkanmaan alueellisen vastuumuseon lausunnossa (22.04.2024) kiinnitettiin huomiota myös museolle tulleeseen tietoon Ryssälevo-nimisestä paikasta Konikallion tuulivoimapuiston alueella. Museon saamien ilmoitusten mukaan Ryssälevo olisi Isovihan aikana toiminut pakopaikkana. Isovihan aikana vuodesta 1714 lähtien talot ja varsinkin kestikievarit Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa joutuivat usein tekemisiin venäläisten sotajoukkojen kanssa (Vappula 1999:169).

Vappula mainitsee kolme tapausta Ikaalisista, joissa venäläisten tiedetään kohdelleen siviiliväestöä väkivaltaisesti (1999:171). Hänen mukaansa asiakirjojen ulkopuolelle jääneet väkivallanteot ovat luultavasti liittyneet siviilien epäilyihin sissikytköksiin (Vappula 1999:171).

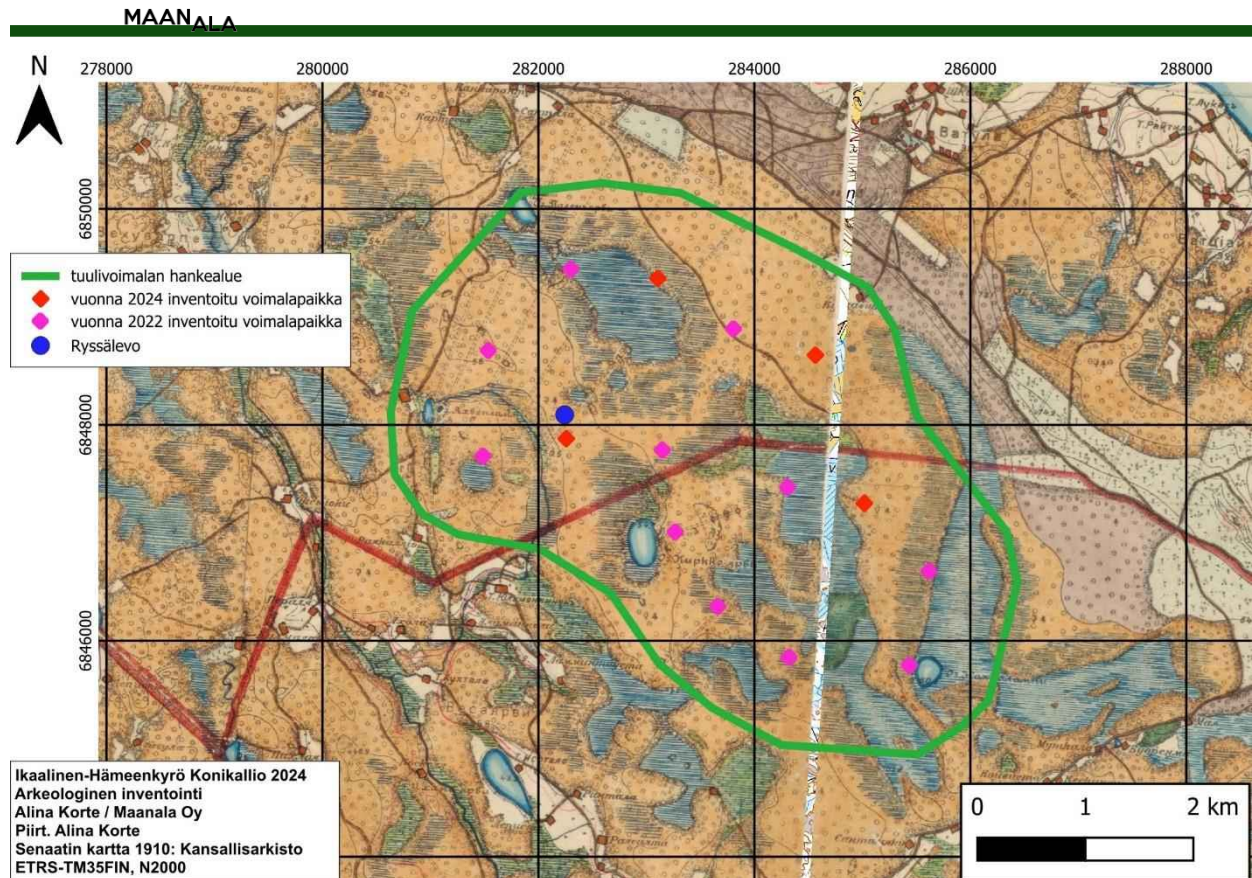
Ryssälevosta tai Ryssälevonmaasta kerrotaan vuoden 1987 julkaistussa kirjassa *Hämeenkanakaantien varrelta*. Paikan kerrotaan toimineen isovihan aikaisena pakopaikkana (Koskelo & Lammi 1987:124). Suolla kerrotaan olleen hyviä paikkoja piilopirteille, ja ympäröivän ojittamattoman suon kerrotaan olevan upottava ja vaarallinen (Koskelo & Lammi 1987:125). Julkaisussa mainitaan myös alueelta löydetyn myllynkiven ja myllynjäänteitä (Koskelo & Lammi 1987:125). Kyseisessä julkaisussa on myös paikallisen Viljo Ylisen muistitietokertomus mummoltaan, joka oli kuvaillut Ryssälevonmaalle pakenemista. Ylisen mummon mukaan Varpeen isäntä olisi joutunut sanaharkkaan maahantunkeutujien kanssa ja tämän jälkeen paennut Ryssälevoon kuullessaan että hänet aiotaan ampua (Koskelo & Lammi 1987:125).

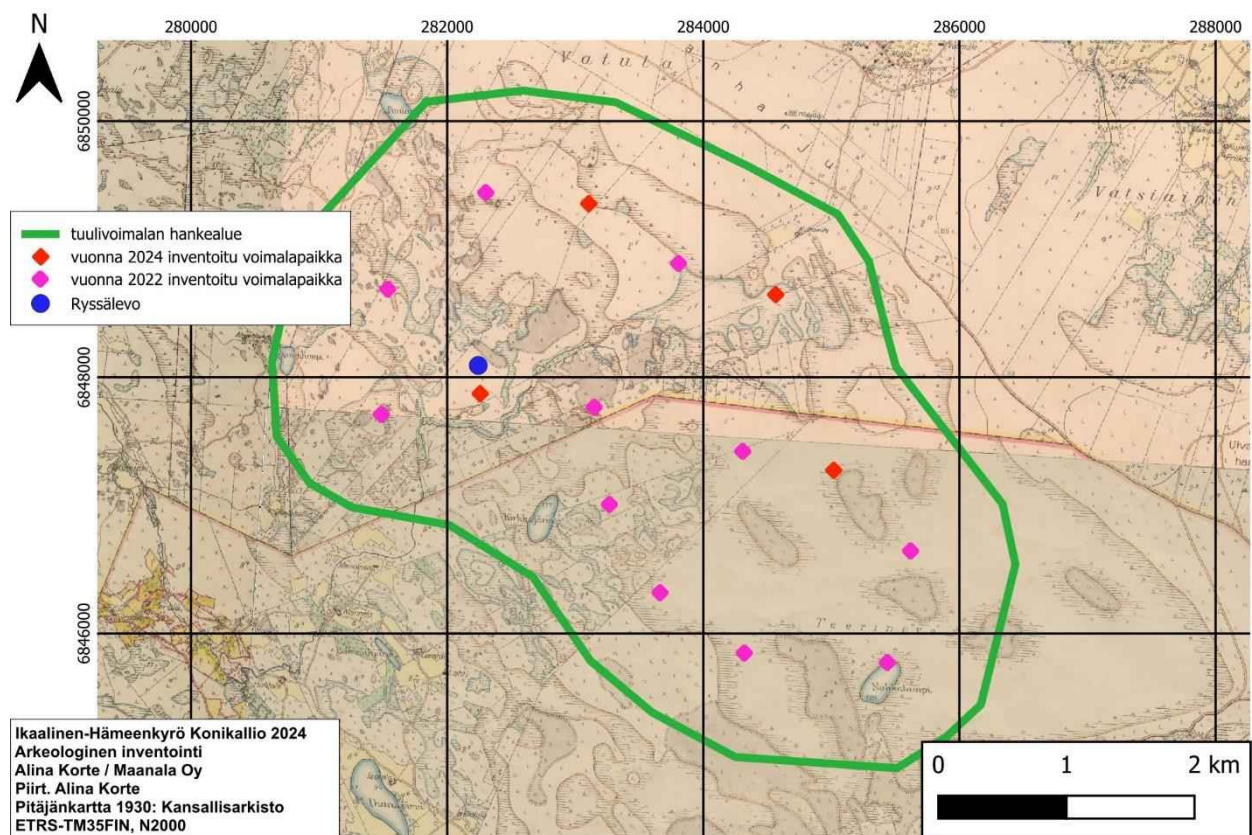
Kuva 5. Voimaloiden ja Ryssälevon paikat vuoden 1787 Isojakokartalla.

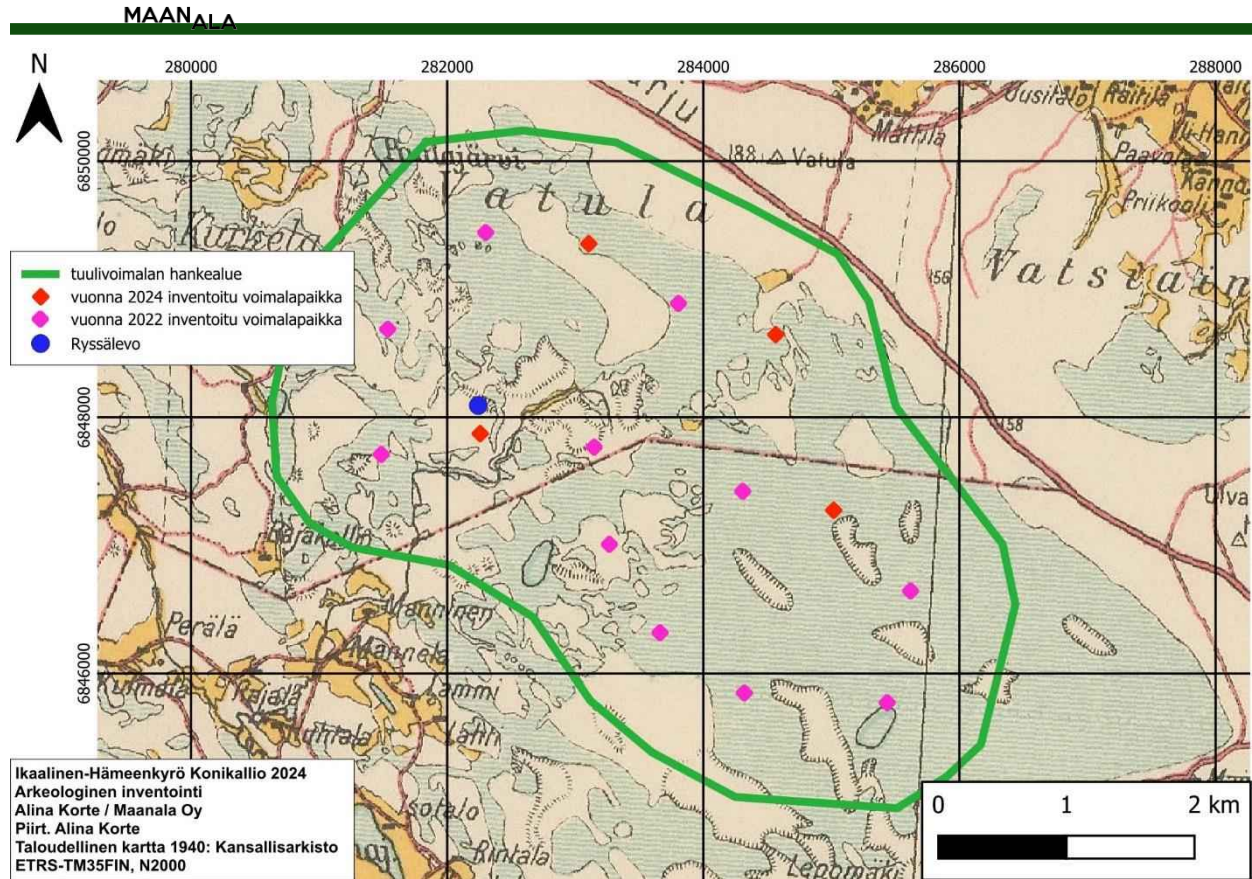
Kuva 6. Hankealue, voimalat ja Ryssälevo vuoden 1866 Suomen yleiskartalla.

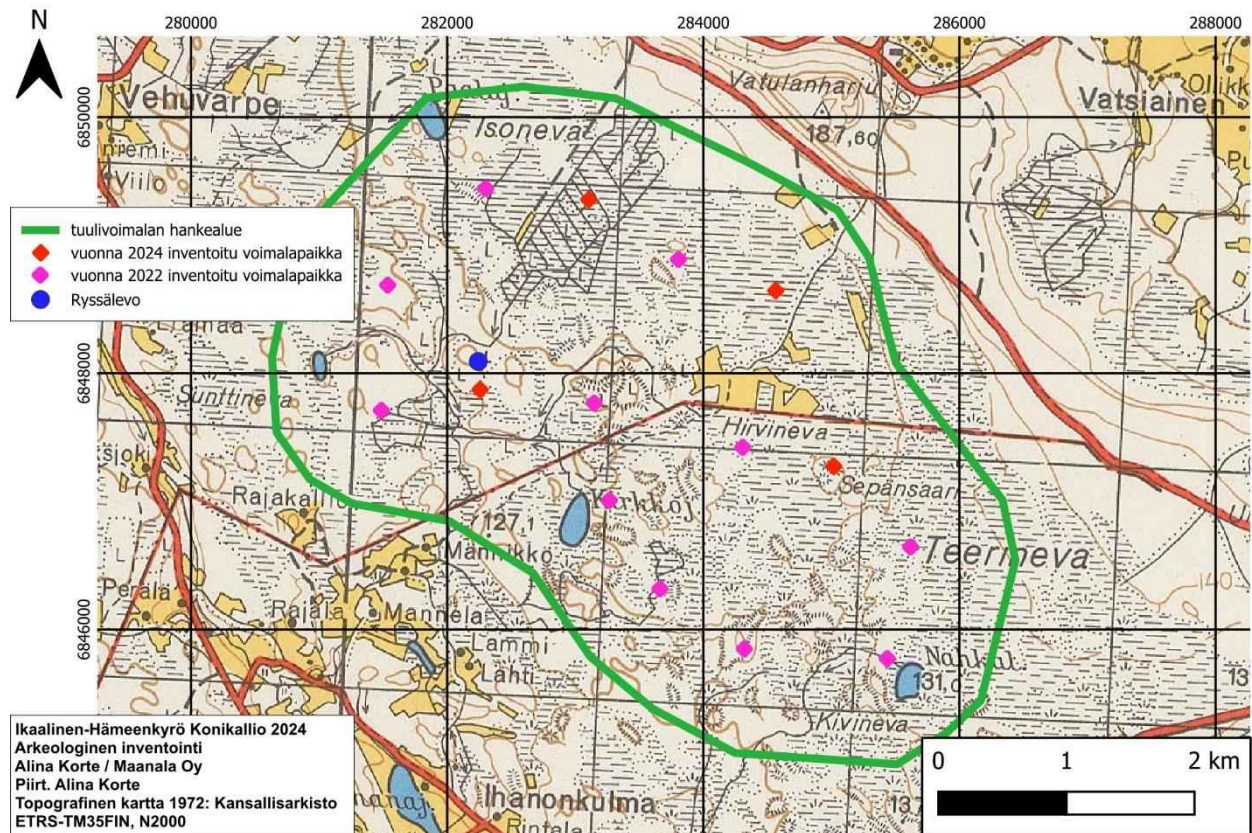
Kuva 7. Hankealue, voimalat ja Ryssälevo vuoden 1910 Senaatin kartalla.

Kuva 8. Hankealue, voimalat ja Ryssälevo vuoden 1930 Pitäjänkartalla.

Kuva 9. Hankealue, voimalat ja Ryssälevo vuoden 1940 taloudellisella kartalla.

Kuva 10. Hankealue, voimalat ja Ryssälevo vuoden 1972 topografisella kartalla.

3. Maastohavainnot

Maasto Ikaalinen-Hämeenkyrö Konikallion hankealueella oli suurimmaksi osaksi nevaa. Nevojen poikki kulkee tiheät ojat, ja puusto nevoilla on mäntymetsää ja sekametsää. Koivut ovat pienikokoisia. Aluskasvillisuus on kosteaa sammalta ja varpukasvillisuutta, kalliomailla jäkälää. Satunnaisesti maastossa on vetisiä suonsilmäkkeitä. Suoalueiden keskellä on kalliomaata olevia metsäsaarekkeita.

Voimala 4.

Suunniteltu voimala numero 4 sijaitsee Hirvinevalla olevalla Kalliopaljastumalla, Sepänsaarella. Sepänsaari on kangasmetsää sekä jäkälän peittämää kalliomaata, joka kohoa nevalueesta metsäsaarekkeena (kuva 13). Voimalan alueen puusto on harvaa mäntymetsää ja pienikokoisia koivuja. Maan kivikkoisuuden vuoksi maakairan käyttö paikalla oli lähes mahdotonta.

Voimala 8.

Voimala 8 sijaitsee laajalla nevala Vatulan ampumaurheilukeskuksen läheisyydessä, Isonvan itäisemmällä alueella. Maasto oli tasaista mäntyä kasvavaa ojitettua nevaa (kuva 15). Maata peitti paksu sammalkerros, ja siellä täällä vetisiä suonsilmäkkeitä. Maaperä oli paksua kosteaa turvetta.

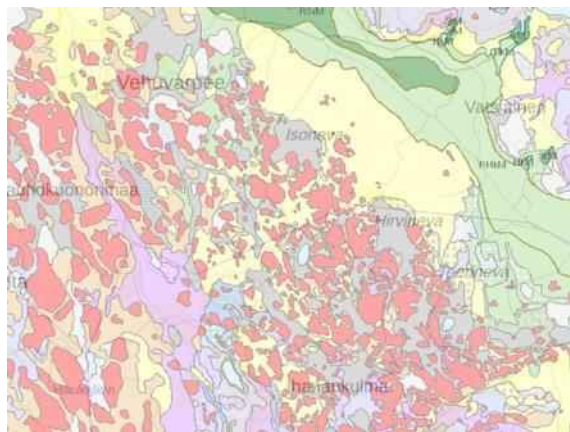
Voimala 11.

Voimala 11 sijaitsee Isonnevalalla, noin 250 m Jyrämyllyntiestä kaakkoon. Voimalan paikka on korkeuskäyrällä 125 m mpy. Ympäristö on tiheästi ojitettua, pientä mäntyä kasvavaa suota. Voimalan paikalla maasto on epätasaista ja

maa varpujen peittämää (kuva 16). Voimalan paikan eteläreunalla on pieni harvennettu metsäaukio. Maasto on paikoitellen tiheää nuorta puustoa.

Voimala 10.

Voimala 10 sijaitsee Ryssälevon eteläpuolella. Alue on mäntymetsävaltaista kangasmetsää ja kalliioalueita nevan keskellä. Voimalan paikka on aivan ojitetun neva-alueen reunalla. Maasto on paikoitellen tiheää sekametsää (kuvat 18 & 19). Paikalla on laaja kalliopaljastuma pienen mäen päällä, josta maasto laski alas kohti nevaa.

Kuva 11. Tutkimusalue Geologian tutkimuskeskuksen 1:20 000-mittakaavan maaperäkartalla. Kuva-kaappaus Maankamarasta. Alue on saraturvetta, kalliomaata ja karkeaa hietaa.

Voimaloiden 4, 8, 10 ja 11 paikoilla ei havaittu arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä kohteita.

Kuva 12. Metsäautotie kohti Sepänsaarta Hirvinevan alueella. Kuva länteen.

Kuva 13. Voimalan numero 4 paikka Sepänsaassa Hirvinevalla. Kuva etelään.

Kuva 14. Metsää Vatulanharjun alueella, joka laskee alas hankealueen Hirvinevalle. Kuva länteen.

Kuva 15. Voimalan numero 8 paikka Isonen itäreunalla, lähellä ampumarataa. Kuva etelään.

Kuva 16. Voimalan numero 11 paikka Isonen pohjoisella alueella. Kuva koilliseen.

Kuva 17. Hakkuuaukiota Ryssälevossa. Kuva koilliseen.

Kuva 18. Voimalan numero 10 paikka Ryssälevon eteläpuolella. Kuva länteen.

Kuva 19. Metsää Ryssälevon ja voimalan numero 11 välissä. Kuva luoteeseen.

5. Ryssälevo

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin Ryssälevo- niminen alue voimala numero 11 läheisyydessä. Muisti- ja perimätiedon mukaan Ryssälevo olisi toiminut isovihan aikaisena pakopaikkana.

Ryssälevon alue on harvennettua mäntykangasta, jolla oli kolme isoa kalliopaljastumaa. Metsä on avaraa ja näkyvyys maastossa hyvä. Kalliopaljastumat ovat jäkälän peitossa ja maasto oli lyhytkasvuista varpua ja

sammalta. Kalliopaljastumien lisäksi alueella oli runsaasti kivikkoa ja iso siirtolohkare.

Ryssälevon ohi kulkevan metsäautotien toisella puolella oli hakkuu-aukio. Maa alueella oli karikekerroksen alla vaaleaa hietaa.

Inventoinnissa ei tehty Ryssälevon alueelta arkeologiseen kulttuuriperintöön viittaava havaintoja.

Kuva 20. Ryssälevon maastoa. Kuva pohjoiseen.

Kuva 22. Iso siirtolohkare Ryssälevon eteläosassa. Kuva lounaaseen.

Kuva 21. Ryssälevon kangasmetsää kalliopaljastuman päältä kuvattuna. Kuva länteen.

Kuva 23. Ryssälevon eteläisin kalliopaljastuma. Kuva itään.

Kuva 24. Ryssälevon kalliopaljastumia. Kuva länteen.

6. Tunnettujen kohteiden tarkastus

Rajalantontti ja Rajalantontti 2- kohteet sijaitsevat suunnitellun voimajohtolinja B:n reitillä, noin 6,5 kilometriä voimala-alueesta lounaaseen, Lahdenperän Pauhunmaan alueella. Rajalantontti- niminen torpan paikka on merkattu muuksi kulttuuriperintökohteeksi ja Rajalantontti 2- niminen hiilimiilu tai tervahauta mahdolliseksi muinaisjäännökseksi.

Kohteet on todettu vasta vuonna 2022 Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelun inventoinnin jälkeen (Itäpalo & Schulz 2022), eikä niitä ole täten aikaisemmin tarkastettu maastossa.

6.1. Rajala

Muinaisjäännösrekisterin numero:

1000049405

Status: Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: Asuinpaikat, torpat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 6841521 E 278300

Torppa havaittiin senaatin kartalta 2022 tehdyssä inventoinnissa (Itäpalo & Schulz 2022). Vuoden 1909 senaatin kartalta on nähtävissä torpan tai muun asutuksen paikka. Suunniteltu voimajohtolinja B kulkee noin 25 metriä kohteesta länteen.

Vuoden 2024 inventointi:

Paikka on metsäinen kumpare hieman tiheäkasvuisen sekametsän keskellä. Aluskasvillisuutena on mm. heinää ja ahomansikkaa, ja kasvillisuus erottuu muutenkin muusta ympäristöstä. Puusto on sekametsää. Kumpareen

ympäristö erottui muusta maastosta harvempi kasvustollisena maana, joka kasvoi heinää, lehtipuuta ja esimerkiksi ahomansikkaa.

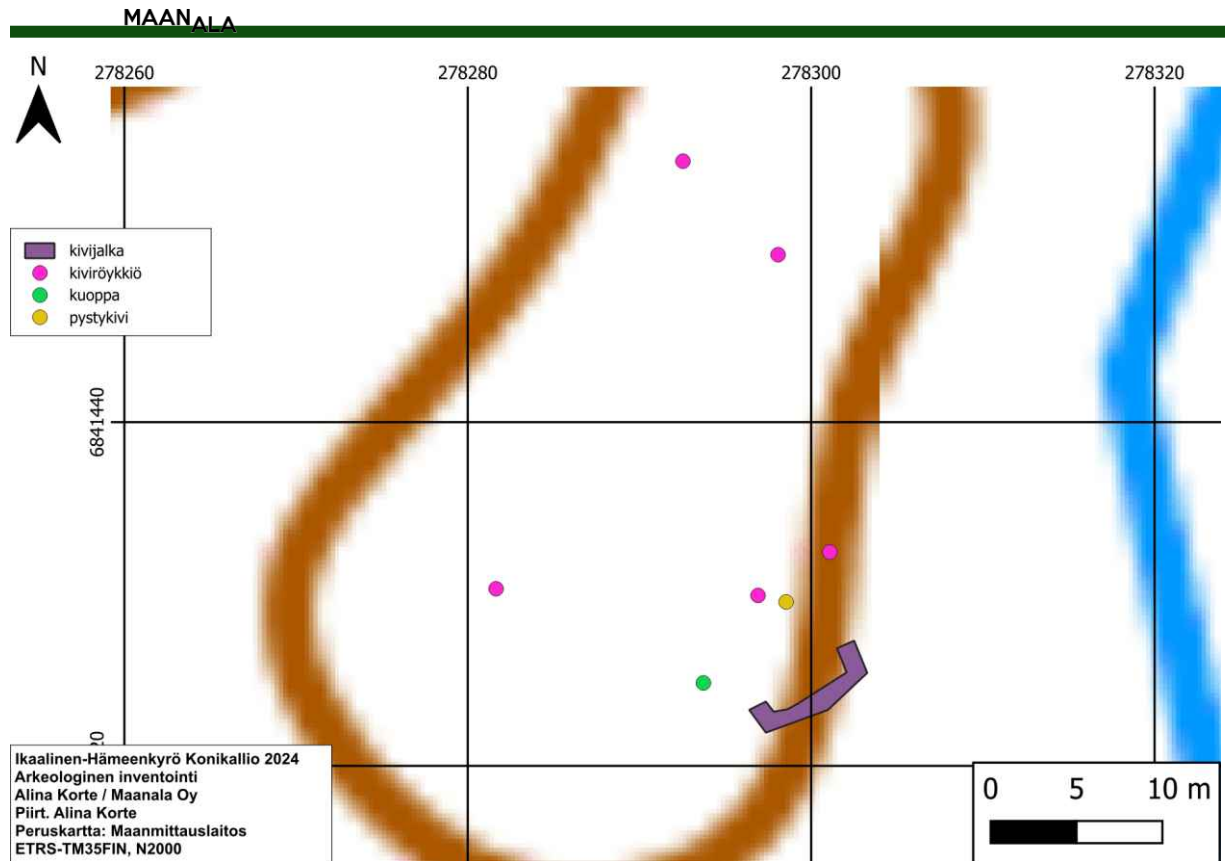
Kumpareen kaakkoisreunalla on havaittavissa yhteensä noin 8 m pitkä osa kivijalkaa L-muodossa. Kivijalka on noin 60 cm korkea.

Viiden metrin päässä kivijalasta on pystyssä suorakaiteen muotoinen kivi, kooltaan 40 cm x 20 x 20 cm. Kumpareella ja sen läheisyydessä on nähtävissä useita eri kokoisia kivikasoja, joiden funktio on epävarma.

Kumpareen päällä, kuusien välissä on soikean muotoinen jyrkkäreunainen kuoppa, mahdollisesti vanha maakellari. Kuoppa on kooltaan noin 4 m x 2 m, ja syvyydeltään se on noin 1,5 m. Kuopan seinämillä ja pohjalla on kiviä maakairalla kokeiltaessa.

Pauhunmaan alueella sijainnut torppa on nähtävissä Senaatin kartassa vuodelta 1910 (*XXI-XXII 18-19 (Suodenniemi)*). Vuoden 1930 pitäjänkartassa (*V:4-12. Jämijärvi-Ikaalinen-Suodenniemi-Kankaanpää*) kartassa paikalla on nähtävissä Rajala-niminen talo, jonka pihapiirissä on viisi rakennusta. 1933 ja 1940 pienimittakaavaisissa kartoissa taloa ei ole merkattu, mutta vuoden 1949 pitäjänkartassa (*V:4-17 Lavia-Ikaalinen-Hämeenkyrö-Suodenniemi*).

Rajalan talo on samalla paikalla ja sen pihapiirissä on viisi rakennusta. 1950, -60 ja -70-lukujen kartoissa Rajalaa ei enää ole, ja paikannimenä kartoissa toimii pelkkä Pauhunmaa. Vasta vuoden 1982 (2122 04) kartassa Pauhunmaan lisäksi Rajalantontti-nimitys esiintyy ensimmäisen kerran. Paikka tunnetaan Rajalantonttina myös nykykartoissa.

Kuva 25. Rajala- nimisen torpan paikalla tehtyt havainnot. Violetilla merkattu kivijalka, pinkeillä pisteillä merkattu kiviröykkiöt, vihreällä kuoppa ja keltaisella korkea pystykivi.

Kuva 26. Yleiskuva Rajalan torpan paikalta, kuusten juurella kiviröykkiötä, mahdollista kivijalkaa. Kuva koilliseen.

Kuva 27. Kivijalkaa Rajalan torpan paikalla. Kuva luoteeseen.

6.1. Rajalantontti 2

Muinaisjäännösrekisterin numero:

1000048678

Status: Muu kohde

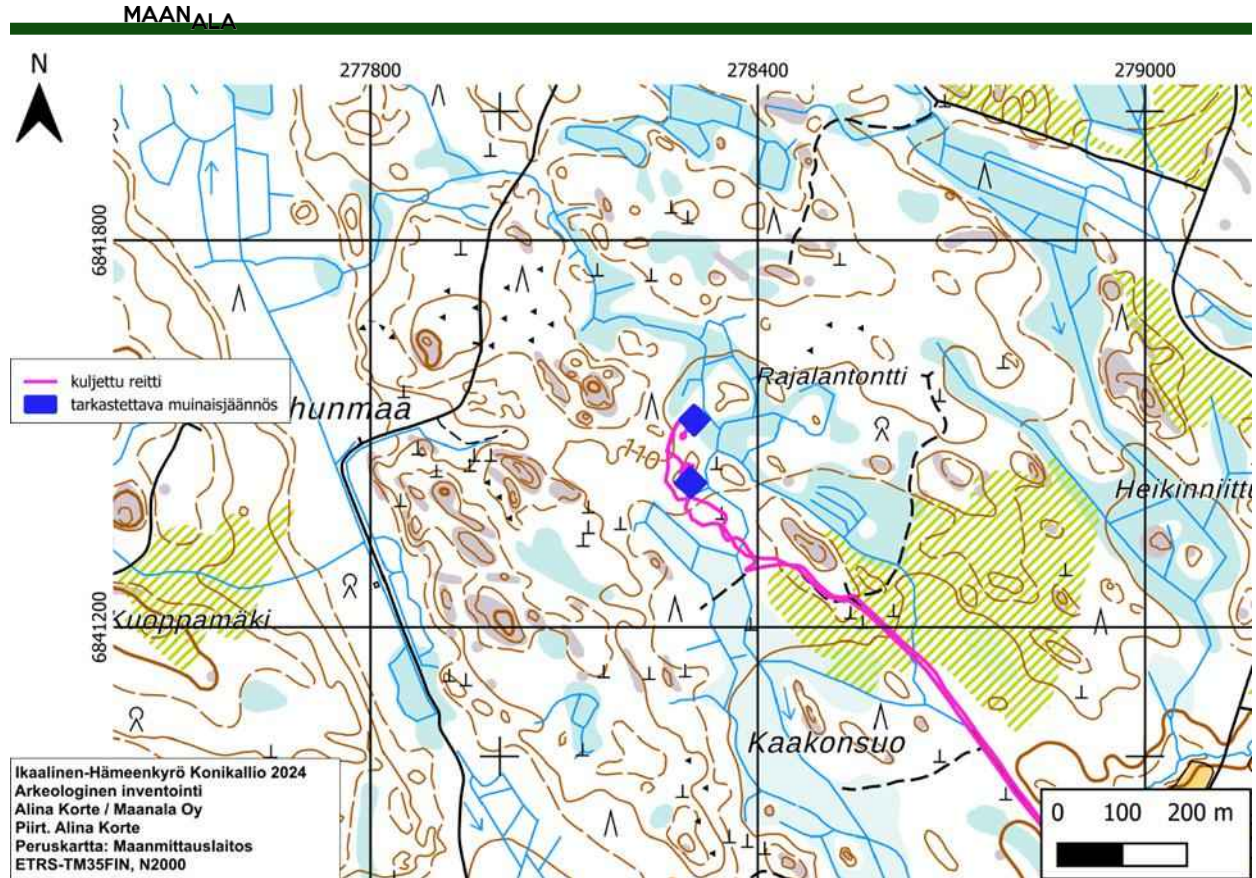
Tyyppi: Työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

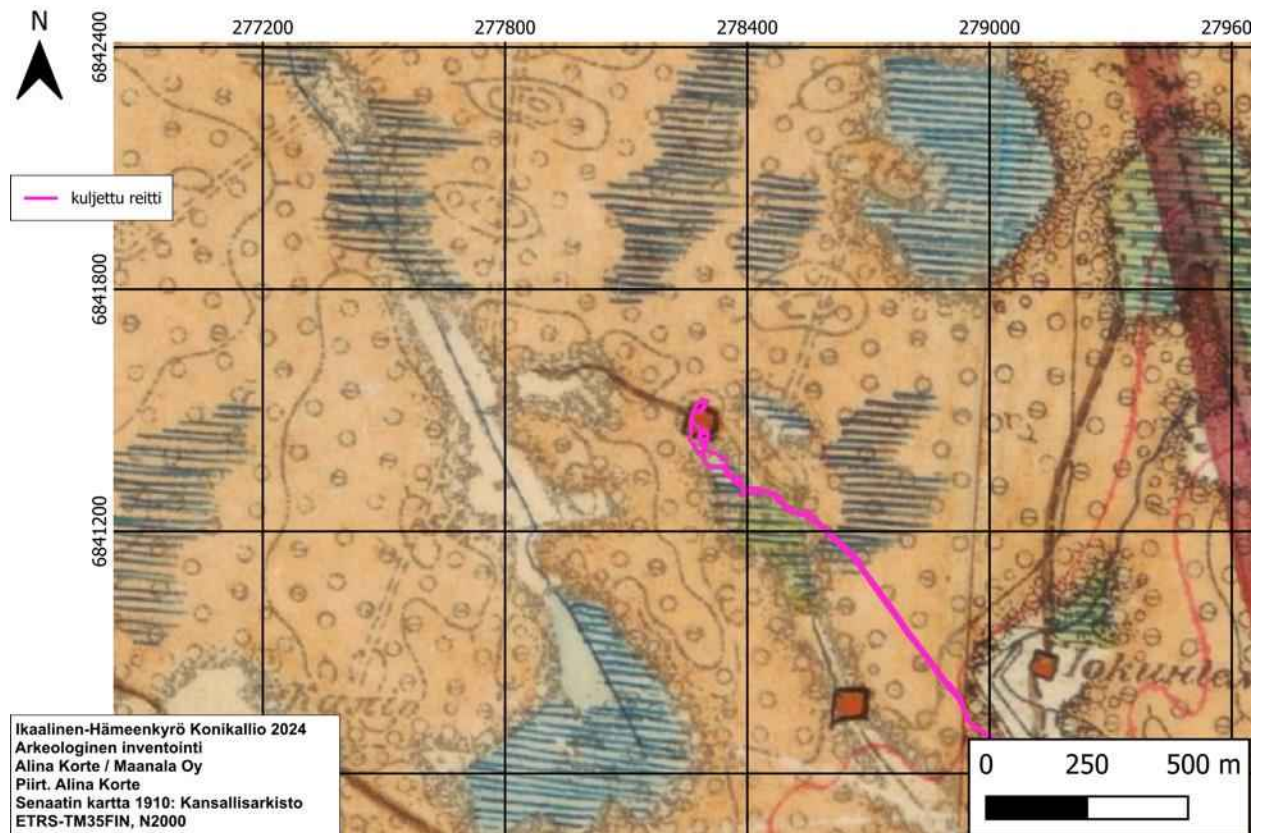
Vuoden 2022 Konikallion inventoinnin jälkeen havaittiin Lidar-aineistossa mahdollinen kuoppa. Kohde lisättiin raporttiin jälkikäteen eikä kohdetta ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024:

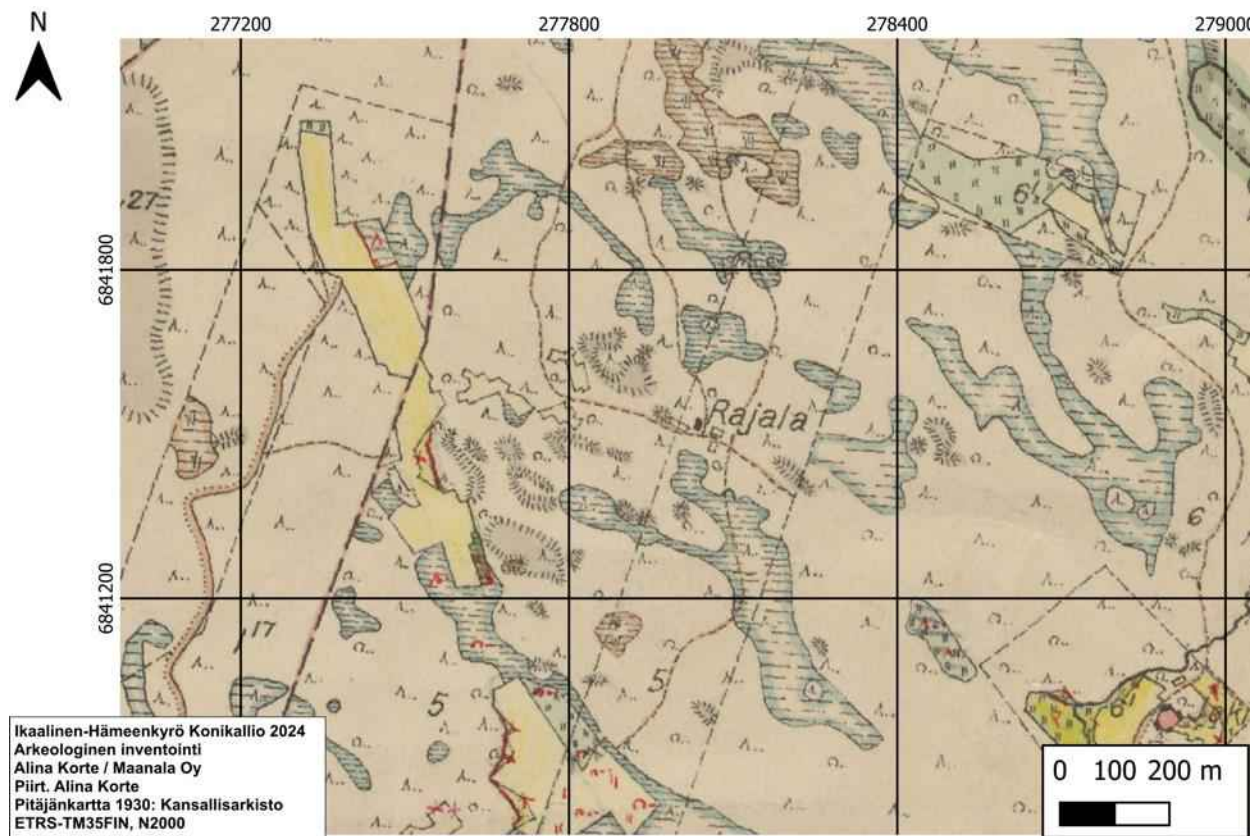
Alueella tehtiin havaintoja vain Rajala -nimisen torpan jäänteistä (muu kulttuuriperintökohde). Lidar-aineistosta löydettyä mahdollista muinaisjäännöstä eli hiilimiilua tai tervahautaa ei havaittu maastossa. Kohdetta ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä.

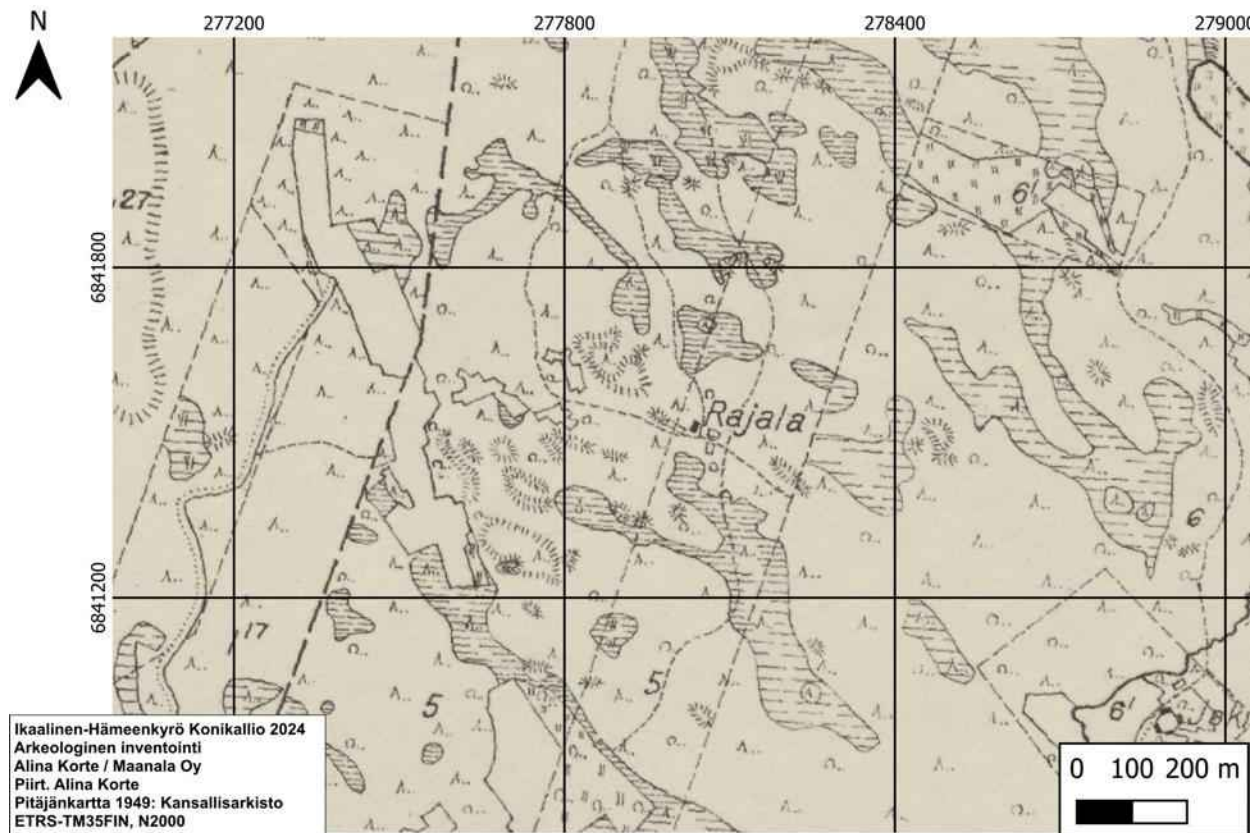
Kuva 28. Rajalantontilla kuljettu reitti ja tarkastettavat kohteet maastokartalla.

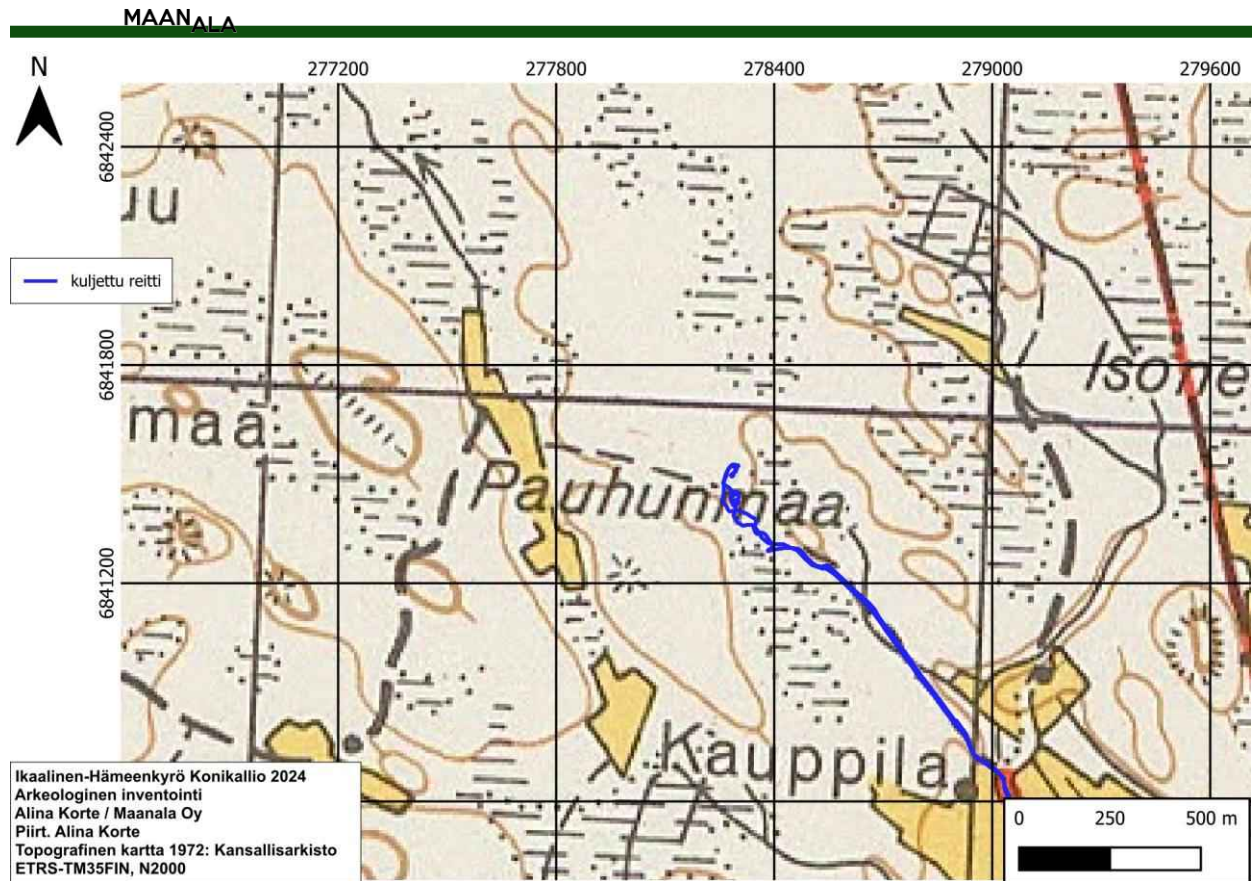
Kuva 29. Rajalan torppa ja kuljettu reitti vuoden 1910 Senaatin kartassa.

Kuva 30. Rajalan talo merkattuna vuoden 1930 pitäjänkartalla.

Kuva 31. Rajalan talo vuoden 1949 pitäjänkartalla.

Kuva 32. Rajalantontin alue ja kuljettu reitti vuoden 1972 topografisella kartalla.

7. Yhteenveto

Inventoinnissa tarkastettiin Ikaalisten ja Hämeenkyrön alueelle Konikallioon suunniteltavan tuulivoimapuiston voimaloiden 4, 8, 10 ja 11:a paikat maastossa.

Lisäksi tarkastettiin voimalan numero 10 lähellä sijaitseva Ryssälevo- niminen paikka, joka on tullut Pirkanmaan maakuntamuseon tietoon vuonna 2024.

Voimaloiden paikoilta tai Ryssälevosta ei tehty havaintoja arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin myös vuonna 2022 inventoinnissa senaatin kartalta ja lidar-aineistosta havaittu mahdollinen muinaisjäännös ja muu kulttuuriperintökohde, Ra-

jalantontti ja Rajalantontti 2. Molemmat kohdet sijaitsevat suunnitellun voimajohto B:n linjan kupeessa. Rajalantontti 2- nimisestä mahdollisesta tervahaudasta tai hiilimiilusta ei tehty havaintoja, joten kohdetta ehdotetaan poistettavaksi. Rajala- nimiseltä torpan paikalta havaittiin kivistä kiviä, kiviä ja kellarikuoppa.

Turussa 30.8.2024,

Alina Korte
arkeologi, FM
Maanala Oy

8. Lähteet

Internetlähteet:

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämä Maankamara-karttapalvelu [https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatietoikkuna-karttapalvelu [https://kartta.paikkatietoikkuna.fi].

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristön palveluikkuna eli niin sanottu Muinaisjäännösrekisteri [https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx].

Kirjallisuus ja tutkimusraportit:

Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2023. *Konikallion tuulivoimahankkeen arkeologinen inventointi*. Ikaalinen, Hämeenkyrö, Sas-tamala 2022. Keski-Pohjanmaan Arkeologia-Palvelu.

Koskelo, Jaakko & Lammi, Leo 1987. *Hämeenkanakaantien varrelta*. Ikaalinen Seuran julkaisuja. Ikaalisten kirjapaino.

Vappula, Jorma 1999. *Ikaalisten entisen emäpitäjän historia II (1641–1721)*. Vammalan kirjapaino Oy, Vammala.

Markkola, Pirjo 2006. *Ikaalisten entisen emäpitäjän historia III. Suuresta pohjan sodasta pitäjänjakoon 1721–1852*. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Karttalähteet:

Peruskartta vuosilta 1959, 1975, 1989. 1:20 000. *Karttalehti 2122 08 & karttalehti 2122 04*. Maanmittauslaitos.

Taloudellinen kartta 1932. *Karttalehti V:4 Ikaalinen*. 1:100 000. Turun ja Porin läänin-hallituksen kartat ja piirustukset, Kansallisarkisto.

Isojakokartta 1787. *Karttalehti KA: A19:34/1–6 Vatula*. Maanmittaushallituksen uudistuskartat ja -asiakirjat, Kansallisarkisto.

Senaatin kartta 1910. *Karttalehti XXI-XXII 18-19 (Suodenniemi)*. 1:42 000. Maanmittaus-hallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Senaatin kartta 1910. *Karttalehti XXI-XXII 20-21 (Ikaalinen)*. 1:42 000. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänskartta 1930. *Karttalehti V:4–13 Hämeenkyrö-Ikaalinen*. Kansallisarkisto.

Pitäjänskartta 1929. *Karttalehti V:4–18 Hämeenkyrö-Ikaalinen-Suodenniemi-Mouhijärvi*. Kansallisarkisto.

Pitäjänskartta 1930. *Karttalehti V:4–17 Lavia-Suodenniemi-Ikaalinen-Hämeenkyrö*. Kansallisarkisto

Pitäjänskartta 1930. *Karttalehti V:4–12 Jämi-järvi-Ikaalinen-Suodenniemi-Kankaanpää*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänskartta 1949. *Karttalehti V:4–17 Lavia-Ikaalinen-Hämeenkyrö-Suodenniemi*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Taloudellinen kartta 1940. *Karttalehti V:4 Ikaalinen*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Topografinen kartta 1960. *Karttalehti 2122 Ikaalinen*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Suomen yleiskartta 1866–1878. *Karta öfver Finland: Sektion E2: westra delarne af Åbo och Wasa län*. 1863. Kansallisarkisto.

Topografinen kartta 1972. *Karttalehti 2122 Ikaalinen*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.